

Ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανός και το Άγιον Όρος [Στ΄ Μέρος]

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η τρίτη περίπτωση ήταν κι αυτή συνηθισμένο φαινόμενο και φυσιολογικό. Καθένας μετέφερε την περιουσία του προσωπικά και με ασφάλεια. Δεν έλειπαν φυσικά και οι περιπτώσεις ληστείας κατά την μεταφορά. Παρά ταύτα όμως οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν κι αυτόν τον τρόπο. Πιστεύουμε ότι και οι μαχαιριώτες πατέρες αυτόν εφαρμόζαν. Αυτό μπορεί κανείς να συμπεράνει διαβάζοντας στην επιστολή του Γαβριήλ Ζαχαρίου προς τον αρχιεπίσκοπο Χρύσανθο, όπου αναφέρει ότι ο Κυπριανός «απαρχής έκαμεν το κονάκιν κοντά μου». Αυτό σημαίνει ότι εγκαταστάθηκε κοντά του.

Πότε όμως ξεκίνησε αυτό; Το «απαρχής» θα μπορούσε να ερμηνευθεί ότι επιστρέφοντας από την Μολδοβλαχία στην Κύπρο ο Κυπριανός γνωρίστηκε και φίλεψε με τον Γαβριήλ και ο τελευταίος τον φιλοξενούσε στο σπίτι του. Εξ άλλου ήταν εμπλεκόμενος με το εμπόριο, και ίσως να βοηθούσε και ναυτιλιακά τον Κυπριανό. Θα μπορούσε όμως η λέξις «απαρχής» να εισχωρεί και πιο βαθειά στον χρόνο, άρα η πιθανότητα να πηγαινοέρχονταν δεν είναι μακράν της αλήθειας.

Εάν ισχύουν τα ανωτέρω, τότε ο Κυπριανός είναι πολύ πιθανόν ότι το 1802 δεν ήλθε στην Κύπρο με σκοπό να παραμείνει για πάντα σε αυτήν, αλλά, παραμένοντας στην Λάρνακα, με την βοήθεια του Γαβριήλ Ζαχαρίου προετοίμαζε το επόμενο του ταξίδι για την Μολδοβλαχία. Παρατείνοντας όμως ο Κυπριανός την παραμονή του στην Λάρνακα μέχρι τον Μάιο του 1803, τον πρόλαβε το διοριστήριο για το Φιλάνι που του έστειλε ο αρχιεπίσκοπος Χρύσανθος, κάτι που τον υποχρέωσε να αλλάξει τα σχέδιά του και να παραμείνει στην Κύπρο.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να εξετάσουμε για ποιό λόγο ο αρχιεπίσκοπος προέβη σε αυτή την ενέργεια. Πιστεύουμε ότι δύο λόγοι τον παρακίνησαν να πράξει έτσι. Ο πρώτος είναι ότι ο Χρύσανθος, κατά το χρονικό διάστημα που ο Κυπριανός βρισκόταν στην Κύπρο, τον χειροθέτησε οικονόμο. Αυτό μπορούμε να το συμπεράνουμε από το ότι για πρώτη φορά αναφέρεται ως οικονόμος στην επιστολή του Γαβριήλ Ζαχαρίου το 1803. Ο δεύτερος λόγος είναι ότι ο Χρύσανθος προσέβλεπε στην αξιοποίηση των πολλαπλών ικανοτήτων του Κυπριανού. Ήδη γνωρίζονταν από την εποχή που ο Κυπριανός φοιτούσε στο Ελληνομουσείο, και είχε υπόψιν του ο αρχιεπίσκοπος τα σπάνια χαρίσματα και τις αρετές του. Ακόμη περισσότερο μετά την δεκαεννεαετή παραμονή του στην Μολδοβλαχία, κατά την οποίαν έτυχε λαμπράς και ζηλευτής μορφώσεως. Έτσι, τον αναγκάζει με το διοριστήριο να παραμείνει στην Κύπρο.

Προσφάτως ευρέθη και απεστάλη εις ημάς ένα νέον βατοπαιδινόν τεκμήριον. Πρόκειται για ένα μουσικόν χειρόγραφον κώδικα ο οποίος έχει μέσα τις εξής χειρόγραφες σημειώσεις: «ι(η) παρού(υ)σα ψαλτική ει(ι)ναι του Θεοδωρί(η)του διάκου του μακαριωτάτου ι(η)μω(ω)ν δεσπότη κυρίου κ(Κ)υπριανού(υ)» και δύο φύλλα μετά, στο πάνω μέρος της σελίδας που αρχίζει το μουσικόν κείμενο: «κ τόδε Θεοδωρί(η)του ιεροδ.». Αυτός ο Θεοδώρητος ήταν κύπριος τω γένει, κατά σάρκα συγγενής και συγκεκριμένα ανηψιός των ιερομονάχων Θεοδωρήτου και Ιωαννικίου, πατέρων της μονής Βατοπαιδίου οι οποίοι κατάγονταν από τον Πεδουλά.

Ο Κυπριανός πρέπει να γνώριζε τον Θεοδώρητο εκ νεαρής ηλικίας, καθότι ως οικονόμος είχε αναλάβει «τον τερουκτέν του χορίου πεδουλά». Έτσι, όταν έγινε

αρχιεπίσκοπος και χρειάστηκε ανθρώπους για να τον βοηθήσουν στα εκκλησιαστικά, χειροτόνησε τον Θεοδώρητο διάκονό του. Ο Θεοδώρητος παρέμεινε μέχρι τέλους της ζωής του διάκονος. Το συμπεραίνουμε αυτό από το ότι τόσο σε μουσικά βιβλία ως συνδρομητής όσο και σε έγγραφα των επομένων δεκετιών, καταχωρείται ως διάκονος. Από το γεγονός ότι το όνομά του συγκαταλέγεται μεταξύ των φιλομούσων συνδρομητών μουσικών βιβλίων, όπως και το ότι έχει υπό την κατοχή του το χειρόγραφο μουσικό βιβλίο του βατοπαιδινού κώδικος, θεωρούμε ότι πρέπει να γνώριζε την βυζαντινή μουσική και να είχε αγάπη προς αυτήν, μάλιστα την νέαν παρασημαντικήν, αφού ο κώδικας είναι γραμμένος στην νέαν μέθοδο.

Ίσως λοιπόν να τον έστειλε ο Κυπριανός στην Κωνσταντινούπολη για να μάθει την νέα μέθοδο της ψαλτικής τέχνης. Είναι δε πιθανόν όταν βρισκόταν στην Βασιλεύουσα να τον πρόλαβαν τα γεγονότα του 1821 γι' αυτό και γλύτωσε τον θάνατο, περιπλανώμενος δε σε διάφορους τόπους να κατέληξε στο Βατοπαίδι όπου το 1846 εγκατεστάθη οριστικά και μόνιμα. Μετά τον θάνατό του έμειναν εκεί όλα τα υπάρχοντά του, γι' αυτό και διασώθηκαν εκεί.

Συνοψίζοντας τις πιο πάνω αναφορές και τα συμπεράσματα που προέκυψαν, έχουμε να πούμε ότι:

Ο Κυπριανός με τον Χαράλαμπο αναχωρούν από τον Μαχαιρά προς το Άγιον Όρος και συγκεκριμένα το Βατοπαίδι, διότι υπάρχουν σχέσεις με αυτό και γνωστοί. Εκεί συνδέονται και γνωρίζονται με πατέρες, μεταξύ των οποίων ο Ιωαννίκιος και ο Μελέτιος. Ακολουθώντας μεταβαίνουν στην Μολδοβλαχία και εγκαθίστανται στο Ιάσιον, σε μετόχι της μονής Βατοπαιδίου. Αυτό χρησιμοποιούν ως ορμητήριο για την διακίνησίν τους εντός της γεωγραφικής περιοχής της Μολδοβλαχίας, Ουγγροβλαχίας και Βεσσαραβίας, όπου διαμένουν στα βατοπαιδινά μοναστήρια και σκήτες διενεργώντας ζητείες. Παράλληλα αναλαμβάνουν καθήκοντα, ο μεν Χαράλαμπος διοικητικά στο μοναστήρι του Ιασίου, ο δε Κυπριανός πνευματικά στην αυλήν.

Κατά διαστήματα αποστέλλουν χρηματικά ποσά στην μονή Μαχαιρά είτε μέσω πόλιτζας είτε προσωπικώς, επισκεπτόμενοι την Κύπρο. Ο Κυπριανός επιστρέφει μόνιμα στην Κύπρο το 1802 και το 1810 εκλέγεται, χειροτονείται και ενθρονίζεται αρχιεπίσκοπος Κύπρου. Το 1813 επισκέπτεται την Κύπρο ο κυρ Διονύσιος Βατοπαιδινός, μαθητής των γνωστών και αγαπητών του Ιωαννικίου και Μελετίου, εγχειρίζει γράμματα των τελευταίων στον Κυπριανό και διαμένει στην Κύπρο ενεργώντας ζητείες. Ο Κυπριανός απαντά στα γράμματα με επιστολήν του που μας είναι γνωστή, καταθέτοντας την αδυναμία του να βοηθήσει οικονομικά την Μονήν. Κατά τα έτη 1818-1820, επισκέπτεται την Κύπρο ο βατοπαιδινός μοναχός

Ματθαίος, παρακινούμενος από τον διδάσκαλό του στα μουσικά Ιωαννίκιον, τον πνευματικόν φίλον του Κυπριανού.

Ο Ματθαίος μένει εντυπωσιασμένος από τον άνδρα, τον αρχιεπίσκοπον Κυπριανόν, και συνθέτει ένα ποίημα – προσευχή μάλλον προς τον Χριστόν υπέρ του Κυπριανού. Μεσολαβούν τα γεγονότα της 9ης Ιουλίου 1821 και ο Θεοδώρητος, διάκονος του Κυπριανού, με την ψαλτική στο χέρι, διαβαίνει από τόπο σε τόπο μέχρι που τελικά εγκαθίσταται στο Βατοπαίδι, όπου και η κατάθεσις των στοιχείων αυτών, διασώζει και εξασφαλίζει την σχέσιν του αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανού με την μονήν Βατοπαιδίου και κατ' επέκτασιν με το Άγιον Όρος.